व्ययमन्तरायैः कच्चिन्महर्षेस्त्रिविधं तपस्तत् R. 5. 5; 12. 23. (*b*) Cost, sacrifice; प्राणव्ययेनापि मया विधेयः Māl. 4. 5; Ku. 3. 23. –2 Hindrance, obstacle; भूयस्तपोव्ययो मा भूत् R. 15. 37. –3 Decay, decline, overthrow, downfall. –4 Expenditure, expense, outlay, spending, applying to use (opp. आय); आये दुःखं व्यये दुःखं धिगर्थाः कष्टसंश्रयाः Pt. 1. 163; आयाधिकं व्ययं करोति 'he lives beyond his means'; R. 5. 12; 15. 3; Ms. 9. 11. –5 Extravagance, prodigality. –6 wealth, money; भक्तावकाशाग्न्युदकमन्त्रोपकरणव्ययान् Y. 2. 276. –7 (In gram.) Inflection, declension. –Comp. –**करणः**, –**करणकः** a paymaster. –**गुण** *a.* prodigal, spendthrift. –**पर** *a.* lavish in expenditure; राजा व्ययपरो नित्यम् Pt. 5. 61. –**पराङ्मुख** *a.* stingy, niggardly; Y. 1. 83. –**शील** *a.* spendthrift, prodigal. –**शुद्धिः** *f.* defraying of expenses. –**शेषः** net balance that remains after expenditure; बाह्यं चाभ्यन्तरं चायं विद्याद् वर्षशतादपि। यथा पृष्टो न सज्येत व्ययशेषे च दर्शयेत् Kau. A. 2. 5. –**सह** *a.* inexhaustible.

व्ययनम् 1 Spending. –2 Wasting, destroying.

व्ययित *p. p.* 1 Expended, spent. –2 Wasted, fallen into decay.

व्यर्थ *a.* [विगतोऽर्थः प्रयोजनं वाऽस्य] Useless, vain, fruitless, unprofitable; व्यर्थं यत्र कपीन्द्रसख्यमपि मे U. 3. 45. –2 Meaningless, unmeaning, idle.

व्यर्थक = व्यर्थ.

व्यलीक *a.* 1 False, untrue; ताश्च व्यलीकं रुरुदुः कृतागसः Bhāg. 6. 14. 48. –2 Offensive, disagreeable, displeasing; न च व्यलीकमासीद्राज्ञ एतद्वृत्तान्तं दृष्ट्वा त्रात इत्युक्त्वा Mb. 3. 197. 23. –3 Not false; इत्थं गिरः प्रियतमा इव सोऽव्यलीकाः शुश्राव सूततनयस्य तदा व्यलीकाः Śi. 5. 1. –4 Unfit to be done. –**कः** 1 A libertine. –2 A catamite. –**कम्** 1 Anything disagreeable or displeasing, disagreeableness; ननु जनविदितैर्भवद्व्यलीकैश्चिरपरिपूरितमेव कर्णयुग्मम् Śi. 7. 54. –2 Any cause of grief or uneasiness, pain, sorrow, grief; सुतनु हृदयात् प्रत्यादेशव्यलीकमपैतु ते Ś. 7. 24; यस्मिन्ननैश्वर्यकृतव्यलीकः पराभवं प्राप्त इवान्तकोऽपि Ki. 3. 19.; Ku. 3. 25.; R. 4. 87. –3 A fault, an offence, a transgression, any improper act; सव्यलीकमवधीरितखिन्नं प्रस्थितं सपदि कोपपदेन Ki. 9. 45; Śi. 9. 85; एवं प्रत्यक्षदृष्टव्यलीकः किं ब्रवीमि Ratn. 3; 3. 15. –4 Fraud, trick, deception; तस्मात् तमेव सेवेत न व्यलीकेन कर्हिचित् Pt. 1. 120, 242. –5 Falsehood. –6 Inversion, contrariety. –7 Sin, demerit; न सूक्ष्ममपि मे किंचिद् व्यलीकमिह विद्यते Mb. 14. 14. 7.

व्यवकलनम् 1 Separation. –2 (In maths.) Subtraction, deduction (व्यवकलितम् also in this sense); व्यवकलनमार्गेऽसि कुशला Līlā.

व्यवक्रोशनम् 1 Wrangling, mutual abuse. –2 Abuse in general.

व्यवच्छिद् 7 U. 1 To cut off, separate, detach from. –2 To interrupt. –3 To particularize, specify, distinguish. –4 To settle, ascertain; इति व्यवच्छिद्य स पाण्डवेयः Bhāg. 1. 19. 7.

व्यवच्छिन्न *p. p.* 1 Cut off, rent asunder, torn off. –2 Separated, divided. –3 Particularized, specified. –4 Marked, distinguished; शरीरं तावदिष्टार्थव्यवच्छिन्ना पदावली Kāv. 1 10. –5 Interrupted.

व्यवच्छेदः 1 Cutting off, rending asunder. –2 Dividing, separating. –3 Dissection. –4 Particularizing. –5 Distinguishing. –6 Contrast, distinction. –7 Determination. –8 Shooting, letting fly (as an arrow). –9 A chapter or section of a work. –10 Destruction (नाश); दुःखेष्वेकतरेणापि दैवभूतात्महेतुषु। जीवस्य न व्यवच्छेदः स्याच्चेत्तत्तत्प्रतिक्रिया॥ Bhāg. 4. 29. 33. –Comp. –**विद्या** the science of anatomy.

व्यवदात *a.* Clear, clean.

व्यवदानम् Purification; Buddh.

व्यवदीर्ण *p. p.* Distracted.

व्यवधा 3 U. 1 To place between, interpose, intervene; प्रेक्ष्य स्थितां सहचरीं व्यवधाय देहम् R. 9. 57. –2 To hide, conceal, screen; शापव्यवहितस्मृतिः Ś. 5. –3 To separate, divide. –4 To obstruct, interrupt. –5 To neglect, omit, pass over; see व्यवहित also.

व्यवधा 1 That which intervenes. –2 A cover, screen, partition. –3 Concealment.

व्यवधानम् 1 Intervention, interposition, separation; इह समाप्तस्य सामिधेनीवाक्यस्य अस्य चोपव्ययते इति वचनस्य निविदां विधायकेन...ग्रन्थेन व्यवधानं भवति ŚB. on MS.3.1.21.–2 Obstruction, hiding from view; दृष्टिं विमानव्यवधानमुक्तां पुनः सहस्रार्चिषि संनिधत्ते R. 13. 44. –3 Concealment, disappearance. –4 A screen, partition. –5 A cover, covering; शार्दूलचर्मव्यवधानवत्याम् Ku. 3. 44. –6 Interval, space. –7 (In gram.) The intervention of a syllable or letter. –8 (In Mīmāṁsā) Remote construction, remoteness; see व्यवहितकल्पना; व्यवधानाल्लक्षणापि ज्यायसी ŚB. on MS. 10. 2. 69; व्यवधानादर्थो बलीयान् ŚB. on MS. 6. 4. 23.

व्यवधायक *a.* (–**यिका** *f.*) 1 Intervening, screening, covering. –2 Obstructing, hiding. –3 Intermediate.

व्यवधिः Covering, intervention &c.; दिशमुदधिव्यवधिं समेतसीताम् Bk. 10. 51; अवनतवदनेन्दुरिच्छतीव व्यवधिमधीरतया यदस्थितास्मै Śi. 7. 38. See व्यवधान.

व्यवहित *p. p.* 1 Placed apart. –2 Separated by anything intervening; मृदुव्यवहितं तेजो भोक्तुमर्थान् प्रकल्पते Śi. 2. 85. –3 Interrupted, stopped, obstructed, impeded. –4 Screened from view, hidden, concealed. –5 Not immediately connected. –6 Done, performed. –7 Passed over, omitted. –8 Surpassed, excelled. –9 Hostile; opposed. –10 Remote, distant. –Comp. –**कल्पना** A mode of construction in which words or phrases which are separated from one another by some other